

16. Välissuhted

Järva maavalitsuse ja omavalitsuste välissuhte areng oli 2005. aastal aktiivne ning suhtluspartnerite arv suurenes tänu mitmetele uutele projektidele. Mais viibis Järva maavanem Paide linnavalitsuse esindajate ja ettevõtjate delegatsiooniga visiidil USA-s Westminsteri linnas, mis seni oli olnud Paide linna partneriks. Eesmärk oli edendada Järvamaa ja Marylandi osariigi Carrolli maakonna koostööd, viies kokku kahe riigi ettevõtjad.

Phare piireületava koostöö 2002. aasta (CBC 2002) programmi raames viidi ellu Järvamaa ja Lõuna-Soome ühisprojekt „FIN EST Wood Network“, mille eesmärk oli piirkonna puidufirmadele uute toodete arendamine, olemasolevate toodete kvaliteedi parandamine, uute turgude leidmine ja piireületav võrgustik-koostöö Lõuna-Soome ettevõtetega.

Koostöös Harju, Rapla, Ida-Viru ja Lääne-Viru maavalitsuste, nimetatud maakondade omavalitsusliitude ja MTÜ Eesti Maaturismiga koostasime ühisprojekti EL Phare CBC 2003 projekti „Põhja-Eesti turismikatus“ taotluse, mis osutus edukaks. Taotluse kõigi partnerite nimel esitas Ida-Viru Omavalitsuste Liit, välispartner on Kotka linnavalitsus. Aasta lõpukuudel alustasime kavandatud tegevuste elluviimist.

Maakonna tasandil jätkus koostöö Västra Götalandi läänivalitsusega (Rootsi), Mažeikiai rajooniga (Leedu), Salduse linna ja rajooniga (Läti). Ida-Soome läänivalitsuse noorsootöösakonna ning Järva maavalitsuse, Ida-Viru ja Lääne-Viru maavalitsuste vahel sõlmitud koostöölepingu raames toimusid kohtumised ja kogemustevahetus. Koostööleping keskendus noorsootöötajate koolitusele ning preventiivsele noorsootööle.

Enamik omavalitsustest edendab koostöö- ja partnerlussuhteid ühe või mitme sõpruspiirkonnaga Skandinaaviamaades ning Balti riikides, vahetavad delegatsioonid ning viivad ellu ühisprojekte. Allpool pikemalt maakonna kahe linna ja ühe omavalitsuse välissuhetest.

PAIDE LINNA VÄLISSUHTED AASTAL 2005

Perejaslav-Hmelniiski (Ukraina) ja Haviřov (Tšehhi) linnade ametlikud delegatsioonid osalesid Eesti Vabariigi aastapäevapidustustel Paides.

Toimusid ametlikud koostöökohtumised, kus lepiti kokku konkreetseid tegevusi 2005. aastaks.

Linna ametlik esindaja koos Paide Ühisgümnaasiumi poisteansambliga osales veebruaris Mažeikiais Leedu Vabariigi aastapäevale pühendatud pidustustel.

19.–22. märtsil toimus rahvusvaheline Paide Muusikafestival, mis oli Paide linna 2005. aasta muusikaline suursündmus. Osalesid muusikud Håbost (Rootsi, 41 inimest), Fredensborg-Humlebækist (Taani, 41 inimest), Ingåst (Soome, 9 inimest), Westminsterist (USA, 1 inimene) ning Paide ja Järvamaa muusikahuvilised.

Tegevused toimusid viies erinevas õpitoas ning festival lõppes piduliku kontsertesinemisega. Õpitubade juhendajatena olid kaasatud valdkondade professionaalid: Ants Oidekivi, Kuldar Kudu, Sirje Grauberg, Hirvo Surva ja Krista Sildoja.

Mais toimus Paide linna ja Järva maakonna ettevõtjate üheksaliikmelise delegatsiooni visiit Westminsterisse. Delegatsiooni kuulusid puidu- ja põllumajandusvaldkonna ettevõtjad, kontoritarvete hulгимүүgi ja kirjastuse valdkonna esindajad. Visiidil osales Järva maavanem, Paide linna napea ja linnavalitsuse ettevõtlusnõunik. Projekti eesmärk oli edendada Järvamaa ja Carrolli maakonna koostööd, viies kokku kahe riigi ettevõtjad. Projekti tulemusena loodi osalejatele võimalus külastada analoogseid Ameerika ettevõtteid, vahetada kontakte ning kogemusi sarnaste tegevusvaldkondade esindajatega.

Juunis viibis Paide tütarlastekoor Sirjelind (25 noort ja 3 juhendajat) koos linna ametliku esindusega kontserthülaskäigul Ameerikas. Kontserdid toimusid Baltimore'i Eesti Majas, Eesti saatkonnas Washington DCs, Westminsteri Lutheri kirikus, Ocean Citys ja galakontsert Westminsteri koolis. Tütarlastekoori kontserdid olid menüükaardid ning koostööprojekt õnnestus väga hästi: Järvamaa noored said rahvusvahelise koostöökogemuse, suheldes ja musitseerides oma eakaaslastega Ameerika Ühendriikidest. Tutvustati Eesti muusikat ja traditsioone: lapsed Ameerikas ja Eestis mõistavad paremini kultuuridevahelisi erinevusi. Heal tasemel kontserdid ja esinemised parandasid Järvamaa ja Eesti tuntust Ameerikas. Ühiskontserdid andsid ka koorijuhtidele teadmisi Ameerika koorimuusikast ja meetoodilisest tööst.

22.–26. augustil toimusid Järvamaa jalgpallivõistkonna (noored vanuses 13–14 eluaastat)

ja Ukraina Perejaslav-Hmelnitski linna noorte jalgpallurite kohtumised Ukrainas. Osalesid FC Flora Järvamaa jalgpallikooli noored jalgpallurid koos juhendajatega, kokku 20 inimest. Külastuse eesmärk oli Eesti ja Ukraina noorte sõprussidemete edendamine sportlike ühistegevuste kaudu ning Järvamaa ja Perejaslav-Hmelnitski linna poistele sportlike ühistegevuste võimaluste loomine.

8.–17. augustil viibis kogenud muuseumi-ekspert ja ettevõtja Lyndi McNulty (Westminster) vahetusviisidil Paides. Toimusid ümarlauanõupidamised Järva maakonna muuseumitöötajate, naisettevõtjate ning maavalitsuse ja linnavalitsuse esindajatega. Toimunud külastuse eesmärk oli kogemuste vahetamine, Paide ja Järvamaa tutvustamine ning koostöökontaktide loomine vastava valdkonna spetsialistide vahel.

Detsembris osales Paide linna kolmeliikmeline delegatsioon Haviřovi linna 50. aastapäeva pidustustel. **Paide linna nimel allkirjastati Haviřovi–Paide ametlik sõprusleping edendamaks koostööd hariduse, kultuuri, majanduse valdkonna ja valitsustevahelise koostöö alal.**

TÜRI LINNA VÄLISSUHTED AASTAL 2005

Soome Karkkila linnaga

Viimased ühisprojektid:

aprill 2005 – Lõuna-Järvamaa Puhkpilliorkester musitseeris Karkkilas koos sealse puhkpilliorkestriga ning mais käisid nemad siin vastukülaskäigul ja esinesid kevadpealinna üritustel;

aprill 2005 – Karkkila Kergemuusikakoor osales Türi „Kevadlaulul” ning Türi Kammerkoor külaskäigul Karkkilas;

suvi 2005 – Türi ja Karkkila jalgrattaklubide ühismatk Hiiumaal. Matkad toimuvad igal aastal kord Eestis, kord Soomes;

2005 – toimus Türi ja Karkkila ettevõtjate kohtumine Karkkilas.

Rootsi Åmåli linnaga

2005. a toimus Åmåli (Rootsi)-Türi (Eesti)-Kubrati (Bulgaaria) projekt “Good Local Societies in the New Europe” raames kolm seminari partnerlinnade naisettevõtjatele ja noortele. Algas ka samade partnerite ühisprojekt noortele “Demokraatia arendamine koolis, suhtumine Euroopa Liitu”. Türi Majandusgümnaasium (õp Ave Tuisk) on Åmåli Kristinebergi kooliga (Gunnar Bergman) toimuva koostööprojekti partner.

Türi Gümnaasiumi õpetaja Aili Meier ja õpilane Getter Lukjanov osalesid noorteprojekti ettevalmistaval nõupidamisel Åmålis.

2005. aastal algas Türi-Åmåli-Kubrati sotsiaalprojekt puuetega inimeste toetamiseks ja päevakeskuste arendamiseks.

Euroopa Väikelinnade Ühendus Douzelage

Türi sai Euroopa Väikelinnade Ühenduse ametlikuks liikmeks aastal 2004. Sel aastal osales Türi esindus, 3 täiskasvanut ja 2 õpilast, 14.–17. aprillil ühenduse aastakonverentsil Irimaal Bundoranis ning peakohtumisel 22.–25. septembril Hollandis Meerssenis. Tehti kokkuvõtte eelnenud aastast ja lõppenud projektidest ning tutvustati uusi koostööprojekte.

2005. aasta sügisel käivitus meie algatatud internetipõhine koolinoortele mõeldud projekt “Saame tuttavaks – Douzelage linnad”.

Türi Majandusgümnaasium osaleb ka Douzelage-Comenius projektis SÕPRUS (2005–2008). Neli viienda klassi õpilast ja 2 õpetajat (Sirli Pern, Aina Sootla) käisid kokkusaamisel Ungaris. 2006. a kevadel toimub kohtumine Poolas ja sügisel Saksamaal. 2007. a kohtutakse Türil.

2005. a algas ettevalmistus osalemiseks 2006. a Luksemburgi loodus- ja linnuvaatlusprojektis „Follow the birds through Europe and discover new environments“. TÜ Türi Kolledži kaks üliõpilast osalesid Luksemburgis 2006. aasta suvist kokkusaamist ettevalmistaval seminaril.

Leedu Prienai linnaga

Prienai linna kaasasime 2005. aastal Åmåli-Türi-Kubrati ettevõtjate ja noorte ühisprojekti. Prienai on huvitatud saama Douzelage liikmeks ning seetõttu tutvustasime neid väikelinnade ühendusele.

Türi linn osaleb Interreg III B – Baltic Sea Region projektis **Innovation Circle 2005–2007**, mis on piirkonna arengule suunatud projekt koostöös erinevate sihtrühmadega (poliitikud, ettevõtjad, noored). Seitse partnerit, kolm erinevat tegevust: Innovation Academy koolitused ametnikele, ettevõtjatele, poliitikutele; Local Actions kohalik initsiatiivgrupp viib läbi neli-viis projekti, Innovation Forum – kokkuvõtte kohalikest ettevõtmistest, aastakonverentsid. Türi esindus osales erinevatel seminaridel ning noortelaagris Leedus. Projekti tegevuste raames tahab Türi arendada noortekeskust, tegeleda piirkonna imagoga, koostada trükise ja taaselustada ühe suveürituse ning koolitada ettevõtlikke inimesi. Projekti Türi koordinaator on Triin Pärna.